

Таке представлення розрахунку показника рентабельності власного капіталу дає, також, можливість здійснювати факторну оцінку його зміни за рахунок впливу таких чинників, як:

- рівень прибутковості активів -

$$R_{BK} = (R_A^{36} + V_{ПК}^{\bar{}} * \mathcal{U}_{ПК}^{\bar{}}) * \mathcal{U}_{BK}^{\bar{}} - (R_A^{\bar{}} + V_{ПК}^{\bar{}} * \mathcal{U}_{ПК}^{\bar{}}) * \mathcal{U}_{BK}^{\bar{}} \quad (7)$$

- витратність підприємства, щодо залучення позикового капіталу -

$$R_{BK} = (R_A^{36} + V_{ПК}^{36} * \mathcal{U}_{ПК}^{36}) * \mathcal{U}_{BK}^{\bar{}} - (R_A^{\bar{}} + V_{ПК}^{\bar{}} * \mathcal{U}_{ПК}^{\bar{}}) * \mathcal{U}_{BK}^{\bar{}} \quad (8)$$

- структура капіталу -

$$R_{BK} = (R_A^{36} + V_{ПК}^{36} * \mathcal{U}_{ПК}^{36}) * \mathcal{U}_{BK}^{36} - (R_A^{\bar{}} + V_{ПК}^{36} * \mathcal{U}_{ПК}^{36}) * \mathcal{U}_{BK}^{\bar{}} \quad (9)$$

Використана література

1. Слав'юк Р.А. Фінанси підприємств: Підручник.-К.:УБС НБУ: Знання,2010.-550с.

УДК 330.322

Євген Гащин, к.е.н., доцент

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ЕФЕКТИВНІСТЬ ТЕХНІЧНОГО ПЕРЕОСНАЩЕННЯ ВИРОБНИЦТВА В НОВИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Анотація. Розглянуто напрямки та результативність технічного переоснащення виробництва в сучасних умовах господарювання промислових підприємств.

Ключові слова: ефективність виробництва, технічне оновлення, технічне переоснащення, соціальні результати.

Evgen Gashchun

THE EFFICIENCY OF PRODUCTION TECHNICAL RE-EQUIPPING IN NEW MANAGEMENT CONDITIONS

Abstract. Direction and effectiveness of production technical upgrading in current management conditions was reviewed.

Keywords: efficiency of production, technical updates, technical re-equipping, social results.

Інноваційний шлях розвитку підприємства потребує прискореного оновлення і якісного перетворення матеріально-технічної бази, створення нових виробництв, обумовлених змінами суспільних потреб і новими можливостями. У вирішенні згаданих завдань провідну роль відіграє один із напрямків його технічного розвитку – технічне переоснащення (ТП).

Проведення ТП підприємств на сучасному етапі утруднено рядом об'єктивних причин і стримуючих факторів. Одним із них вважається криза вітчизняної економіки, але основна причина, на наш погляд, в тому, що наявний господарський механізм не сприяє науково-технічному прогресу взагалі і технічному переоснащенню зокрема.

Для правильного розуміння і ефективного проведення підприємствами ТП необхідна його науково обґрунтована концепція, в якій слід виразити економічний

зміст, мету, задачі, критерії, напрямки, результати ТП та його зв'язок з соціальними факторами.

Процес ТП постійний, його можна розглядати як неперервний цикл організаційно-економічних нововведень, орієнтованих на революційні зрушення в науці, техніці, виробництві.

Аналіз наявної системи планування ТП на підприємствах машинобудування показав ряд її недоліків, особливо в умовах ринкових методів господарювання.

- відсутній комплексний підхід до планування технічного переоснащення, відсутнє централізоване управління усіма роботами з ТП, часто не узгоджуються сторони виконання спряжених робіт;

- не узгоджуються плани виробничої діяльності з планами ТП, не використовуються багатоваріантні розрахунки при плануванні технічного розвитку підприємства;

- не оцінюється вплив заходів з ТП на кінцеві показники виробничої діяльності підприємства і тому часто кошти вкладають безсистемно, не досягаються бажані результати, затягуються строки технічного переоснащення.

- не враховуються нові умови господарювання, перехід підприємств на самофінансування, самоокупність тощо.

В нових умовах змінюється мета ТП. Якщо раніше воно спрямовувалось на розширення виробництва, збільшення його обсягів, то тепер проводиться з метою збільшення прибутку, продуктивності праці, фондівіддачі, покращення якості продукції, розширення її номенклатури та асортименту. Все це може бути досягнутим лише при умові комплексного підходу в плануванні і управлінні ТП на основі розробки цільових комплексних програм.

В умовах сучасних революційних перетворень у технічному базисі виробництва ступінь його технічної досконалості та рівень економічного потенціалу в цілому визначається прогресивністю технологій – способів одержання і перетворення матеріалів, енергії, інформації, виготовлення продукції. При цьому технологія виступає завершальною ланкою і формою матеріалізації фундаментальних досліджень, засобом безпосереднього впливу науки на сферу виробництва.

Сучасним технологіям притаманні певні тенденції розвитку і використання. Головними з них вважаються: перехід до малостадійних процесів шляхом сполучення в одному технологічному агрегаті окремо виконуваних операцій (концентрація); забезпечення у нових технологічних системах мало- або безвідходного виробництва; підвищення рівня комплексності механізації процесів на основі застосування машин і технологічних ліній; використання в нових технологічних процесах засобів мікроелектроніки, що дозволяє одночасно з автоматизацією процесів досягти більшої динамічної гнучкості виробництва.

Вся сукупність сучасних напрямків НТП служить фундаментальною базою розвитку будь-якого підприємства. Технічний розвиток відображає процес формування і вдосконалення техніко-технологічної бази підприємства, що має бути постійно зорієнтованим на кінцеві результати господарської діяльності.

Технічний розвиток, як об'єкт організаційно-економічного управління, охоплює різноманітні форми, що мають відображати відповідні стадії процесу розвитку виробничого потенціалу і забезпечувати відтворення основних фондів підприємства (від капітального ремонту знарядь праці до розширення та нового будівництва певних виробничих ланок).

Із сукупності форм технічного розвитку варто відокремити такі, які характеризують з одного боку підтримання техніко-технологічної бази підприємства, а з другого – її безпосередній розвиток шляхом вдосконалення і нарощування. У зв'язку з

визначальним впливом на результати господарської діяльності технічного розвитку, його багатоспрямованістю і великою складністю важливе практичне значення має постійно здійснювана чітка і збалансована за всіма елементами система економічного управління цим процесом на підприємстві. Процес економічного управління технічним розвитком повинен включати декілька основних етапів:

- аналітичний – встановлення цілей, визначення і ранжування, виокремлювання їх пріоритетів;
- підготовчий – аналіз виробничих умов, підготовка прогнозної інформації;
- конкурсний – варіантний вибір оптимальних рішень - розробка, вибір критеріїв, оцінка ефективності варіантів розробок;
- організаційний – узгодження вибраних рішень, їх інтегрування в єдиний комплекс заходів у межах програми технічного розвитку;
- супроводжувальний – контроль за виконанням передбачених програмою заходів, проведення необхідного коригування програм.

Поруч з економічними задачами, що стоять перед ТП, важливими вважаються його соціальні наслідки. З тієї точки зору особливе значення має скорочення числа робітників, зайнятих на шкідливих та особливо шкідливих або важких фізичних роботах. Це сприятиме закріпленню кадрів на виробництві та забезпечить підвищення продуктивності і якості праці, що позитивно вплине на ефективність господарської діяльності.

УДК 519.2+331.4

Світлана Гринчуцька, ст. викладач

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ДО ПИТАННЯ ОЦІНКИ РИЗИКУ НЕБЕЗПЕК НА ПРОМИСЛОВОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

Анотація. Розглянуто питання оцінки ризику на підприємстві. Розкрито основні положення сучасної методологічної бази оцінки ризику небезпечних ситуацій.

Ключові слова: прийнятий ризик, промислова безпека, негативні події, збитки.

Svitlana Hrynychutska

THE PROBLEM OF ESTIMATION RISK OF DANGER AT THE INDUSTRIAL ENTERPRISE

Abstract. The question of risk in the enterprise. The basic provision of modern methodological basis of risk assessment of hazardous situations.

Keywords: accepted risk, industrial safety, adverse events, loss.

Сучасний світ відкинув концепцію "абсолютної безпеки" та втілює концепцію "прийнятного ризику" потенційної небезпеки промислових підприємств.

Тому існує потреба в аналізі, оцінці та прогнозуванні ризиків небезпек на промислових підприємствах.

Значна кількість рекомендацій щодо забезпечення промислової безпеки виробляється із застосуванням якісних методів аналізу ризику, що дозволяє використовувати менший обсяг інформації та витрат праці для досягнення результату.

Ризик у промисловій безпеці часто визначають як ймовірність настання негативних подій за деякий період часу (як правило, за рік). Ймовірність при такому підході є мірою ризику, вона зручна для порівняння ризиків одного об'єкта (суб'єкта) від різних подій чи для різних об'єктів (суб'єктів) у типових для них умовах функціонування.